

STORTINGET

Innst. 310 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:141 S (2022–2023)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson og Bjørnar Moxnes om at Arbeidstilsynet skal kunne bøtelegge personer med en ledende rolle i en virksomhet som har begått grove brudd på arbeidsmiljøloven

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at Arbeidstilsynet kan gi overtredelsesgebyr til ledende personer i en virksomhet som har begått grove brudd på arbeidsmiljøloven.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 24. februar 2023 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 8. mars 2023 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling ble det åpnet for skriftlige innspill. Det kom tre skriftlige innspill.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tuva Moflag, Runar Sjøstad, Torbjørn Vereide og Agnes Nærland Viljugrein, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Senterpartiet, Eivind Drivenes og Per Olaf Lundteigen, fra Fremskrittspartiet, Dagfinn Henrik Olsen og Gisle Meininger Saudland, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø og lederen Freddy André Øvstegård, og fra Rødt, Mimir Kristjánsson, viser til Representantforslag 141 S (2022–2023), som omhandler bruk av overtredelsesgebyr overfor fysiske personer, herunder personer med en ledende rolle i en virksomhet. Komiteen er kjent med at arbeidsmiljøloven § 18-10 i dag kun åpner for at Arbeidstilsynet kan ilegge «virksomheter» overtredelsesgebyr. Da bestemmelsen ble innført i 2013, var det opprinnelig foreslått at overtredelsesgebyr også kunne ilegges innehaver av virksomheten og den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten. Forslaget ble imidlertid ikke fulgt opp «på nåværende tidspunkt», jf. Prop. 83 L (2012–2013) side 55.

Komiteen registrerer at regjeringen varsler at de nå følger opp vedtaket som ble gjort ved behandlingen av Representantforslag 70 S (2022–2023), jf. Innst. 196 S (2022–2023) om «å gjennomgå og vurdere Arbeidstilsynets hjemler for tilsyn, informasjonstilgang og sanksjonsmuligheter etter arbeidsmiljøloven». Komiteen merker seg at hjemmelen for bruk av overtredelsesgebyr vil inngå i dette utredningsarbeidet, herunder spørsmålet om å utvide hjemmelen til også å gjelde overfor fysiske personer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ønsker å fremheve viktigheten av et seriøst og trygt arbeidsliv for alle. Flertallet viser videre til en felles ambisjon om en storrengjøring i arbeidslivet.

Flertallet viser til statsrådens svarbrev, der hun skriver at hun tar sikte på å gjennomgå Arbeidstilsynets hjemmelsapparat i bredt. Departementet vil i den sammenheng vurdere både grunnlaget for tilsyn, tilgangen til informasjon og sanksjonene. Arbeidstilsynets hjemmel for bruk av overtredelsesgebyr vil inngå i dette utredningsarbeidet, herunder spørsmålet om å utvide hjemmelen til også å gjelde overfor fysiske personer i virksomheten. Flertallet slutter seg til statsrådets syn på saken.

Flertallet viser også til høringsnotat innsendt av Fellesforbundet og Norsk Tjenestemannslag, som begge peker mot den varslede gjennomgangen av Arbeidstilsynets hjemmelsapparat i bredt.

Flertallet viser til at Stortinget etter forslag fra regjeringen allerede har vedtatt en rekke endringer i lov og regelverk som følger opp ambisjonen om en storrengjøring i arbeidslivet. Det er viktig at Arbeidstilsynet har nødvendige hjemler for å kunne utføre sitt samfunnsoppdrag og tilstrekkelig bemanning og ressurser for å håndheve regelverket. Flertallet mener det er viktig at eventuelle ytterligere endringer i regelverk ses i sammenheng med dette.

Flertallet mener på denne bakgrunn at det ikke er formålstjenlig å vedta representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til Stortingets behandling av Innst. 196 S (2022–2023), jf. Representantforslag 70 S (2022–2023), der følgende vedtak ble fattet:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå og vurdere Arbeidstilsynets hjemler for tilsyn, informasjonstilgang og sanksjonsmuligheter etter arbeidsmiljøloven.»

Disse medlemmer viser videre til svarbrevet fra statsråden, der det står:

«[...] tar jeg sikte på å gjennomgå Arbeidstilsynets hjemmelsapparat i bredt, og vil i den sammenheng både vurdere grunnlaget for tilsyn, tilgangen til informasjon og sanksjonene. Arbeidstilsynets hjemmel for bruk av overtredelsesgebyr vil inngå i dette utredningsarbeidet, herunder spørsmålet om å utvide hjemmelen til også å gjelde overfor fysiske personer.»

Disse medlemmer støtter derfor ikke forslagene i representantforslaget og avventer regjeringens oppfølging av vedtak fattet i forbindelse med Stortingets behandling av Innst. 196 S (2022–2023).

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Aftenposten og NRK, gjennom en rekke artikler, har avdekket at det er bortimot risikofritt å begå arbeidslivskriminalitet i Norge. I en av artiklene kommer det frem at Arbeidstilsynet ikke kan gi overtredelsesgebyrer til privatpersoner som har en ledende rolle i en virksomhet, selv om vedkommende bevisst har brutt arbeidsmiljøloven og profittert på det. Virksomheter som blir ilagt overtredelsesgebyr, slår seg ofte konkurs, og da faller overtredelsesgebyret automatisk bort, men den ansvarlige personen kan sitte igjen med profitten fra lovbruddene. Vedkommende kan også starte en ny virksomhet og fortsette å bryte loven. Det er veldig mange virksomheter som går konkurs hvert år. I mange tilfeller er det mistanke om konkurskriminalitet, altså at ledende personer tapper virksomheten for penger før konkursen og lar samfunnet overta tapet. Svært få blir straffet for konkurskriminalitet. Dette medlem mener at hvis Arbeidstilsynet får mulighet til å stille ledende personer ansvarlig for gebyret som virksomheten blir ilagt, kan det økonomiske tapet samfunnet blir påført ved konkursen, sendes videre til bakmenn som profitterer på lovbruddene. På den måten vil det bli mindre lønnsomt å drive med arbeidslivskriminalitet. En slik lovendring vil sannsynligvis også ha en preventiv effekt. Dette medlem viser til at Forbrukertilsynet, Luftfartstilsynet, Finanstilsynet, Justervesenet og Lotteritilsynet i dag kan gi overtredelsesgebyr til personer, ikke bare virksomheter – det burde derfor være mulig å gi Arbeidstilsynet det samme verktøyet. Dette medlem viser videre til svarbrevet fra statsråden, der hun skriver at arbeidsmiljøloven § 18-10 kun åpner for at Arbeidstilsynet kan ilegge «virksomheter» overtredelsesgebyr, men at da bestemmelsen ble innført av regjeringen Stoltenberg II i 2013, var det opprinnelig foreslått at overtredelsesgebyr også kunne ilegges innehaver av virksomheten og den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten, men at forslaget ble avvist. Regjeringen mente den gang at det ville være for inngripende å ilegge fysiske personer overtredelsesgebyr. Departementet mente derfor at det mest hensiktsmessige ville være at fysiske personer forfølges strafferettslig, fremfor administrativt gjennom et overtredelsesgebyr. Dette medlem mener at tiden etterpå har vist at det er svært få fysiske personer som blir fulgt opp strafferettslig for brudd på arbeidsmiljøloven, og at dette virkemiddelet ikke er tilstrekkelig for å stanse virksomheter som bevisst bryter loven og beriker seg på det. Videre viser statsråden til sin varslede gjennomgang av Arbeidstilsynets hjemmelsapparat og at hun i den sammenheng vil vurdere grunnlaget for tilsyn, tilgangen til informasjon og sanksjonene. Statsråden skriver at Arbeidstilsynets hjemmel for bruk av overtredelsesgebyr vil inngå i dette utredningsarbeidet, herunder spørsmålet om å utvide hjemmelen til også å gjelde overfor fysiske personer.

Det t e m e d l e m er glad for at statsråden vil foreta en grundig gjennomgang av Arbeidstilsynet, men er samtidig bekymret for at dette er et svært omfattende og tidkrevende arbeid. Det t e m e d l e m mener at det burde være i statsrådets interesse å gjennomføre nødvendige tiltak fortløpende som ville gitt Arbeidstilsynet de verkøyene de trenger for å stoppe arbeidsgivere som bevisst bryter arbeidsmiljøloven og beriker seg på kriminalitet, ikke vente på en svært omfattende gjennomgang og prosess.

Det t e m e d l e m fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at Arbeidstilsynet kan gi overtredelsesgebyr til ledende personer i en virksomhet som har begått grove brudd på arbeidsmiljøloven.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at Arbeidstilsynet kan gi overtredelsesgebyr til le-

dende personer i en virksomhet som har begått grove brudd på arbeidsmiljøloven.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Framskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:141 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson og Bjørnar Moxnes om at Arbeidstilsynet skal kunne bøtellegge personer med en ledende rolle i en virksomhet som har begått grove brudd på arbeidsmiljøloven – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 2. mai 2023

Freddy André Øvstegård

leder

Aleksander Stokkebo

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2023/966

Vår ref
23/903-

Dato
8. mars 2023

Representantforslag 141 S fra stortingsrepresentantene Kristjánsson og Moxnes om at Arbeidstilsynet skal kunne bøtelegge personer med en ledende rolle i en virksomhet som har begått grove brudd på arbeidsmiljøloven

Jeg viser til brev fra Stortingets arbeids- og sosialkomite av 24. februar 2023 der det er bedt om min vurdering av representantforslag 141 S (2022–2023) fra stortingsrepresentantene Mímir Krístjánsson og Bjørnar Moxnes (Dokument 8:141 S (2022–2023)).

Representantforslaget omhandler bruk av overtredelsesgebyr overfor fysiske personer, herunder personer med en ledende rolle i virksomheten. Arbeidsmiljøloven § 18-10 åpner i dag kun for at Arbeidstilsynet kan ilegge «virksomheter» overtredelsesgebyr. Da bestemmelsen ble innført i 2013, var det opprinnelig foreslått at overtredelsesgebyr også kunne ilegges innehaver av virksomheten og den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten. Forslaget ble imidlertid ikke fulgt opp «på nåværende tidspunkt», jf. Prop. 83 L (2012–2013) side 55.

Som varslet i mitt svar på representantforslag 70 S (2022–2023) om «å gjennomgå og vurdere Arbeidstilsynets hjemler for tilsyn, informasjonstilgang og sanksjonsmuligheter etter arbeidsmiljøloven», tar jeg sikte på å gjennomgå Arbeidstilsynets hjemmelsapparat i bredt, og vil i den sammenheng både vurdere grunnlaget for tilsyn, tilgangen til informasjon og sanksjonene. Arbeidstilsynets hjemmel for bruk av overtredelsesgebyr vil inngå i dette utredningsarbeidet, herunder spørsmålet om å utvide hjemmelen til også å gjelde overfor fysiske personer.

Jeg har for øvrig merket meg at forslagsstillerne i forbindelse med representantforslaget, påpeker at denne problemstillingen har relevans også i forhold til konkurs. I den forbindelse

viser jeg for ordens skyld også til at regjeringen har varslet i Hurdalsplattformen at det skal settes ned et offentlig utvalg som skal gjennomgå konkurslovgivningen, med mål om å sikre arbeidstakeres rettigheter og bekjempe useriøse aktører.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Marte Mjøs Persen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Marte Mjøs Persen

